

Nanna Therkelsen

Fra: Jura og Forretning <jur@domstolsstyrelsen.dk>
Sendt: 8. oktober 2020 17:53
Til: £Stats- og Menneskeretskontoret (951s17); Nanna Therkelsen
Emne: SV: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste - 2020-759-0161

Sag: 2020-759-0161
Sagsdokument: 1662257

Til Justitsministeriet

Domstolsstyrelsen har ingen bemærkninger til den fremsendte høring.

Med venlig hilsen

Anne Aagaard Madsen
Fuldmægtig
jur@domstolsstyrelsen.dk

Domstolsstyrelsen

Jura og Forretning
St. Kongensgade 1-3
1264 København K
Tlf. (hovednr.): + 45 70 10 33 22

Fra: Justitsministeriet <jm@jm.dk>
Sendt: 8. oktober 2020 14:37
Emne: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste - 2020-759-0161

Til samtlige høringsparter

Se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Caroline Strüver Nørring
Studentermedhjælper

JUSTITS MINISTERIET

Stats- og Menneskeretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf. direkte: +45 2449 5099
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Nanna Therkelsen

Fra: £Stats- og Menneskeretskontoret (951s17)
Sendt: 9. oktober 2020 11:39
Til: Nanna Therkelsen
Emne: VS: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

Sag: 2020-759-0161
Sagsdokument: 1663163

Fra: Iben Ewert <iben.ewert@skanderborg.dk>
Sendt: 9. oktober 2020 10:20
Til: Justitsministeriet <jm@jm.dk>
Emne: SV: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

Skanderborg Kommune har ingen bemærkninger til fremsendte forslag om lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

Venlig hilsen
IBEN EWERT
Chefsekretær
Byråds- og Direktionssekretariatet
Telefon: 8794 7011
iben.ewert@skanderborg.dk

Skanderborg Kommune
Skanderborg Fælled 1
8660 Skanderborg

[Skanderborg.dk](http://skanderborg.dk)

Fra: Justitsministeriet <jm@jm.dk>
Sendt: 8. oktober 2020 14:13
Emne: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

Til samtlige høringsparter

Se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Caroline Strüver Nørring
Studentermødshjælper

JUSTITS MINISTERIET

Stats- og Menneskeretskontoret

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf. direkte: +45 2449 5099

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

im@jm.dk

DEN
UAFHÆNGIGE
POLITIKLAGEMYNDIGHED

Justitsministeriet
Stats- og Menneskeretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Aarhus, 12-10-2020

Journalnr.: 139-43-20

Sekretær: Jytte Kronborg
Sagsbehandler: Claes Vestergaard

**Høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold
vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste**

Ved brev af 8. oktober 2020 har Justitsministeriet anmodet Den Uafhængige Politiklagemyndighed (Politiklagemyndigheden) om en udtalelse om ovennævnte lovforslag.

I den forbindelse kan Politiklagemyndigheden oplyse, at Politiklagemyndigheden ikke har bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Claes Vestergaard
kontorchef

Østre Landsret
Præsidenten

Den 09/10-2020
J.nr. 40A-ØL-75-20
Init: cr

Justitsministeriet
Stats- og Menneskeretskontoret

Sendt pr. mail til statsogmenneskeretskontoret@jm.dk og
nat@jm.dk

Justitsministeriet har ved brev af 9. oktober 2020 (Sagsnr. 2020-759-0161) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om forslaget.

Med venlig hilsen

Carsten Kristian Vollmer

Ellen Busck Forsbo

Nanna Therkelsen

Fra: Stats- og Menneskeretskontoret (951s17)
Sendt: 12. oktober 2020 08:57
Til: Nanna Therkelsen
Emne: VS: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste (MFVM Id nr.: 5421432)

Sag: 2020-759-0161
Sagsdokument: 1672065

Fra: Lykke Nielsen <lynie@mfv.dk>
Sendt: 9. oktober 2020 11:33
Til: Justitsministeriet <jm@jm.dk>
Cc: Mette Bæk Sørensen <metbs@mfv.dk>
Emne: Sv: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste (MFVM Id nr.: 5421432)

Kære Caroline

Miljø- og Fødevareministeriet har ingen bemærkninger til den fremsendte høring vedrørende forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

Venlig hilsen

Lykke Nielsen
Student | Koncern Jura
+45 51 35 95 73 | lynie@mfv.dk

Miljø- og Fødevareministeriet
Departementet | Slotsholmsgade 12 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mfv@mfv.dk
www.mfv.dk
[Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#)

Til:
Fra: Justitsministeriet (jm@jm.dk)
Titel: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste
Sendt: 08-10-2020 14:16:08

Til samtlige høringsparter

Se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Caroline Strüver Nørring
Studentervedhjælper

JUSTITSMINISTERIET
Stats- og Menneskeretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf. direkte: +45 2449 5099
Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
im@im.dk

Nanna Therkelsen

Fra: Jan Hempel <Jan.Hempel@politiforbundet.dk>
Sendt: 12. oktober 2020 09:47
Til: £Stats- og Menneskeretskontoret (951s17)
Cc: Nanna Therkelsen
Emne: VS: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste - 2020-759-0161

Vedhæftede filer: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.pdf; Høringsbrev.pdf; Høringsliste.pdf

Sag: 2020-759-0161
Sagsdokument: 1672073

Til Justitsministeriet.

Politiforbundet har ingen bemærkninger til høringen.

Politiforbundets jr.nr. 2020-01094.

Med venlig hilsen

Jan Hempel
Forbundssekretær

H.C. Andersens Boulevard 38
DK-1553 København V

Tlf. +45 3345 5965
E-mail mail@politiforbundet.dk

Politiforbundet passer på dine data. Læs mere om vores behandling af dine oplysninger her <https://www.politiforbundet.dk/om-politiforbundet/politiforbundets-dataskyttelsespolitik>

Denne e-mail fra Politiforbundet kan indeholde fortroligt materiale. E-mailen er kun beregnet for ovennævnte modtager(e). Hvis du har modtaget e-mailen ved en fejl, beder vi dig venligst kontakte afsenderen og i øvrigt slette e-mailen, inkl. eventuelle kopier og vedhæftede dokumenter. På forhånd tak

Henvendelser kan rettes skriftligt til Politiforbundet. Der kan sendes sikkert til mail@politiforbundet.dk. Det forudsætter dog, at du selv har adgang til at sende fra sikkermail.

Fra: Justitsministeriet <jm@jm.dk>
Sendt: 8. oktober 2020 14:53
Emne: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste - 2020-759-0161

Til samtlige høringsparter

Se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Caroline Strüver Nørring
Studentervedhælper

Stats- og Menneskeretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf. direkte: +45 2449 5099
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet
Stats- og Menneskeretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON: 7268 9000
FAX: 7268 9004
E-MAIL: RIGSADVOKATEN@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

DATO 12. oktober 2020

JOURNAL NR.
RA-2020-3200604-48

SAGSBEHANDLER: ERN/

Deres j.nr. 2020-759-0161

Ved brev af 8. oktober 2020 har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

I den anledning kan jeg oplyse, at lovforslaget ikke giver Rigsadvokaten anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Eva Rønne
vicestatsadvokat

Nanna Therkelsen

Fra: 19kontor@rigsrevisionen.dk
Sendt: 13. oktober 2020 08:11
Til: £Stats- og Menneskeretskontoret (951s17); Nanna Therkelsen
Emne: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste - 2020-759-0161

Sag: 2020-759-0161
Sagsdokument: 1672346

Justitsministeriet har den 8. oktober 2020 sendt forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste i høring.

Ministeriernes forpligtelse til at høre Rigsrevisionen er fastlagt af rigsrevisorloven, §§ 7 og 10 (Lovbekendtgørelse nr. 101 af 19/01/2012) og angår revisions- og/eller regnskabsforhold, der kan have betydning for Rigsrevisionens opgaver.

Vi har gennemgået lovforslaget og kan konstatere, at det ikke omhandler revisions- eller regnskabsforhold i staten eller andre offentlige virksomheder, der revideres af Rigsrevisionen.

Vi har derfor ikke behandlet henvendelsen yderligere.

Med venlig hilsen

Mette E. Matthiasen
Direktionssekretariatet

Landgreven 4
DK-1301 København K

Tlf. +45 33 92 84 00
Dir. +45 33 92 85 73
mem@rigsrevisionen.dk

www.rigsrevisionen.dk

Fra: Justitsministeriet <jm@jm.dk>
Sendt: 8. oktober 2020 14:53
Emne: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste - 2020-759-0161

Til samtlige høringsparter

Se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Caroline Strüver Nørring
Studertermedhjælper

JUSTITS MINISTERIET

Stats- og Menneskeretskontoret

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf. direkte: +45 2449 5099

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

jm@jm.dk

Nanna Therkelsen

Fra: Emil Dyrby (EM-DEP) <emidyr@em.dk>
Sendt: 14. oktober 2020 10:37
Til: £Stats- og Menneskeretskontoret (951s17); Nanna Therkelsen
Cc: Morten Kyster Hvelplund (EM-DEP); Andreas Blohm Graversen (EM-DEP)
Emne: Sv: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste (EM Id nr.: 205107)
Vedhæftede filer: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.pdf; Høringsbrev.pdf

Sag: 2020-759-0161
Sagsdokument: 1672475

Kære Nanna Therkelsen

Erhvervsministeriet har ingen bemærkning til forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste (sagsnummer 2020-759-0161).

Mvh.
Emil Dyrby

EMIL DYRBY (EM-DEP)
Område 4

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
emidyr@em.dk
Tlf. 33 92 33 50
Mobil 91 33 70 78

EAN 5798000026001

Erhvervsministeriet er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Du kan læse mere om, hvordan vi behandler dine personoplysninger på vores hjemmeside <https://em.dk/privatlivspolitik>.

Erhvervsministeriet gør opmærksom på, at denne e-mail og eventuelle vedhæftede filer er fortrolige. Hvis du ikke er den tilsigtede modtager, bedes du straks underrette afsenderen ved at besvare denne e-mail og derefter slette e-mailen. Hvis du har modtaget denne e-mail ved en fejl, skal vi gøre klart, at enhver form for kopiering, offentliggørelse eller distribution af denne e-mail kan være ulovlig.

Fra: Justitsministeriet <jm@jm.dk>
Sendt: 8. oktober 2020 14:16
Emne: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

Til samtlige høringsparter

Se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Caroline Strüver Nørring
Studertermedhjælper

JUSTITS MINISTERIET

Stats- og Menneskeretskontoret

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf. direkte: +45 2449 5099

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

jm@jm.dk

Nanna Therkelsen

Fra: Thomas Voigt Lund <tv@ufm.dk>
Sendt: 14. oktober 2020 15:47
Til: Nanna Therkelsen; £Stats- og Menneskeretskontoret (951s17)
Emne: Justitsministeriets sagsnummer 2020-759-0161 // Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste (UFM Id nr.: 180364)

Vedhæftede filer: Høringsbrev.pdf; Høringsliste.pdf; Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.pdf

Sag: 2020-759-0161
Sagsdokument: 1668997

Til Justitsministeriet

Uddannelses- og Forskningsministeriet har ingen bemærkninger til denne høring.

Med venlig hilsen

Thomas Voigt Lund
Specialkonsulent
Jura
Direkte telefon: +45 7231 8664
E-mail: tv@ufm.dk

Uddannelses- og Forskningsministeriet

Departementet
Postboks 2135
DK-1015 København K
Telefon: +45 3332 9700
Fax: +45 3332 3501
E-mail: ufm@ufm.dk
www.ufm.dk

Besøgsadresse:
Børsgade 4
DK-1215 København K

Læs om [ministeriets behandling af personoplysninger](#)

Fra: Justitsministeriet <jm@jm.dk>
Sendt: 8. oktober 2020 14:16
Emne: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

Til samtlige høringsparter

Se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Caroline Strüver Nørring
Studentervedhjælper

JUSTITS MINISTERIET
Stats- og Menneskeretskontoret
Slotsholmsgade 10

1216 København K
Tlf. direkte: +45 2449 5099
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet,
Departementet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Svar på høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold
vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

14. oktober 2020

J.nr. 20-44184

Ligebehandlingsnævnet har ingen bemærkninger til høringen.

Ankestyrelsen
Sekretariatet for
Ligebehandlingsnævnet

Der henvises til sag nr. 2020-759-0161

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Venlig hilsen

Tel +45 3341 1200

Erling Brandstrup
Sekretariatet for Ligebehandlingsnævnet

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

Familieretshuset

Justitsministeriet
Stats- og Menneskeretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Familieretshuset
Storetorv 10
6200 Aabenraa

Telefon: 7256 7000
Skriv til os via borger.dk
www.familieretshuset.dk

EAN-Nr. 5798000362222

Høringssvar vedr. forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

Familieretshuset kan oplyse, at høringen vedr. forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste, modtaget den 08.10.2020, vedrører et emne uden for Familieretshusets ressortområde.

Familieretshuset har der for ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Morten E. Snitker
Juridisk chef

Dato:

16-10-2020

Direktion

Sagsnr.:

2020-91632

Sagsbehandler:

Morten Snitker

statsogmenneskeretskontoret@jm.dk
nat@jm.dk

Akademikernes bemærkninger til forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedr. FE jf. Deres sagsnummer 2020-759-0161

Den 16. oktober 2020
Sagsnr. S-2020-1033
Dok.nr. D-2020-28512
jdj/

Akademikerne har den 9. oktober 2020 modtaget Justitsministeriets høring vedr. forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste, med frist til at afgive bemærkninger senest mandag den 19. oktober 2020.

AKADEMIKERNE

THE DANISH CONFEDERATION
OF PROFESSIONAL ASSOCIATIONS

Akademikerne skal i den anledning bemærke, at vi finder lovforslaget retssikkerhedsmæssigt betænkeligt på en række områder. Bl.a. begrænses bisidderens mulighederne for at kunne varetage sin klients interesser i forhold til det udgangspunkt, som følger af lov om undersøgelseskommissioner. Det er helt centralt, at bisidderen som udgangspunkt skal have mulighed for at overvære alle møder i undersøgelseskommissionen, og ikke kun afhøringen af egen klient. På tilsvarende vis er det helt centralt, at bisidderen får adgang til det materiale, der indgår i undersøgelsen, og som det klare udgangspunkt, også må gøre sin klient bekendt med indholdet.

Nørre Voldgade 29, 2. sal
DK - 1358
København K.

T +45 3369 4040
E ac@ac.dk
W www.ac.dk

Den tavshedspligt, der følger af lovforslagets kapitel 6, vil i sig selv være et egnet instrument til at modvirke, at fortrolige oplysninger kommer frem til uvedkommende. Derfor er det ude af proportioner, når lovforslaget indfører begrænsninger i bisidderens muligheder for at kunne varetage sin klients interesser.

Akademikerne skal i øvrigt henvise til det høringssvar, der afgives af Djøf for yderligere principielle bemærkninger samt uddybende bemærkninger til de enkelte bestemmelser i lovforslaget.

Med venlig hilsen

Jesper David Jensen

D: 22495862
E: jdj@ac.dk

Nanna Therkelsen

Fra: fStats- og Menneskeretskontoret (951s17)
Sendt: 19. oktober 2020 09:01
Til: Nanna Therkelsen
Emne: VS: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste - 2020-759-0161

Sag: 2020-759-0161
Sagsdokument: 1672631

Fra: DFS <dfs@dfs.dk>
Sendt: 18. oktober 2020 15:04
Til: Justitsministeriet <jm@jm.dk>
Emne: SV: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste - 2020-759-0161

Til Justitsministeriet,

Dansk Folkeoplysnings Samråd takker for muligheden for at afgive hørings svar til Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende FE.

For Dansk Folkeoplysnings Samråd er det vigtigt, at offentligheden orienteres i videst muligt omfang om undersøgelsens form, proces og resultater. Dette nødvendigvis med forbehold for de informationer af sikkerhedsmæssig karakter, som vil indgå i undersøgelsen.

På side 11 i bemærkningerne til lovforslaget står, at kommissionen i videst muligt omfang vil skulle offentliggøre en sammenfatning af sine konklusioner i en form, som ikke indeholder informationer, som vil kunne skade forholdet til fremmede magter, statens sikkerhed eller tredjemand. Denne offentliggørelse vurderer DFS som en meget væsentlig detalje. Det vurderes også væsentligt for den offentlige orientering om undersøgelsens resultater, at der vil være fuld offentlighed om resultatet af kommissionens ansvarsvurdering af de ansatte, der har været tjenestefritaget.

Vi er tilfredse med at disse forhold er nævnt i bemærkningerne til lovforslaget, og vil gerne henlede opmærksomheden på deres væsentlighed, da undersøgelsen har stor offentlig interesse og betydning for den brede offentlighed og for tilliden til statens institutioner.

Med venlig hilsen,

Carolina Magdalene Maier,
Sekretariatschef, DFS

Fra: Justitsministeriet
Sendt: 8. oktober 2020 14:37
Emne: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste - 2020-759-0161

Til samtlige høringsparter

Se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Caroline Strüver Nørring
Studertermedhjælper

JUSTITS^{MINISTERIET}

Stats- og Menneskeretskontoret

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf. direkte: +45 2449 5099

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

jm@jm.dk

Justitsministeriet
Stats- og Menneskeretskontoret

Sendt pr. mail til
statsogmenneskeretskontoret@jm.dk
og
nat@jm.dk

Ref. PDV/-
pdv@djoef.dk

19.10.2020

Sagsnr.: 2020-759-0161

Høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

Djøf
Gothersgade 133
1123 København K

Telefon 33 95 97 00
Telefax 33 95 99 99

djoef@djoef.dk
www.djoef.dk

Lovforslaget rejser en række spørgsmål af retssikkerhedsmæssig karakter i relation til de personer, hvis forhold er omfattet af undersøgelsen. Djøf har forståelse for, at særlige hensyn gør sig gældende for FE-undersøgelsen. Det er samtidig Djøf's opfattelse, at lovforslaget ikke i tilstrækkelig grad understøtter retssikkerheden for de personer, hvis forhold er omfattet af undersøgelsen, og at det er muligt at forbedre retssikkerheden for disse uden at kompromittere hensynet til klassificerede oplysninger.

Nedenfor gør Djøf indledningsvist rede for grundlæggende retssikkerhedsmæssige betænkeligheder forbundet med lovforslaget. Herefter følger bemærkninger til udvalgte bestemmelser i lovforslaget.

Generelle bemærkninger til lovforslaget

Som anført i indledningen til lovforslaget tager den foreslåede undersøgelsesform afsæt i den ordning, der gælder efter lov om undersøgelseskommissioner, men indeholder samtidig væsentlige afvigelser herfra ud fra en interesseafvejning.

Djøf er enig i, at sagens karakter indebærer, at der må foretages en sådan interesseafvejning. Djøf finder imidlertid, at de foreslåede afvigelser fra lov om undersøgelseskommissioner rækker videre end denne interesseafvejning tilsiger.

De retssikkerhedsgarantier, der er indeholdt i lov om undersøgelseskommissioner, er udtryk for en balanceret ordning knyttet til selve procesformen. Undersøgelseskommissioner er en inkvisitorisk proces, hvor en og samme kommission selv

forestår sagsoplysningen og fremkommer med en konklusion, der i praksis er afgørende for, om der efterfølgende placeres et ansvar.

Den gældende lov om undersøgelseskommissioner fra 1999 blev til efter et meget grundigt lovforberedende arbejde med omfattende udvalgsbetænkning og indgående og langvarig folketingsbehandling. Sigtet i det lovforberedende arbejde var netop at opstille en række retssikkerhedsmæssige garantier for derved at afbalancere de fra alle sider erkendte betænkeligheder ved den inkvisitoriske procesform. Lov om undersøgelseskommissioner indeholder derfor en række ubetingede rettigheder for de personer, hvis forhold er genstand for undersøgelsen, og for deres bisiddere. Dermed blev grundlæggende retssikkerhedsprincipper iagttaget. Herunder det, der er bærende for kravet om en retfærdig rettergang, nemlig at den person, hvis forhold undersøges, sættes i stand til på forsvarlig måde at varetage sine interesser. På samme måde blev det grundprincip, der fremgår af grundlovens § 65 om, at der *"i retsplejen gennemføres offentlighed og mundtlighed i videst muligt omfang"* udbredt til også at gælde for undersøgelseskommissioner.

Lovforslaget om FE undersøgelsen giver anledning til en række retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, idet forslaget lægger op til en hemmelig proces, hvor centrale retssikkerhedsgarantier, der blev vurderet at være helt afgørende ved vedtagelsen af lov om undersøgelseskommissioner, er fjernet eller kraftigt beskåret. De grundlæggende principper om offentlighed og mundtlighed tilsidesættes i lovforslaget med den mulige konsekvens, at de personer, hvis forhold undersøges, ikke vil blive sat i stand til at varetage deres interesser på betryggende vis.

Disse betænkeligheder bliver ikke mindre af, at sådanne konsekvenser er forudset jf. bl.a. bemærkningerne til § 3 i lovforslaget, hvoraf fremgår, at undersøgelsen kan føre til en situation, hvor der er *"eventuelle problemer vedrørende de involverede personers retssikkerhed"*. Lovforslagets ordning, hvorefter bisidderen kun har adgang til et af kommissionen udvalgt materiale i kombination med, at bisidderen i udgangspunktet alene kan overvære afhøringen af egen klient jf. lovforslagets § 12, etablerer en situation, hvor de personer, der er genstand for undersøgelsen, begrænses i deres mulighed for at fremdrage oplysninger af væsentlig betydning for forståelsen af deres rolle i de forhold, som kommissionen undersøger.

Djøf anerkender, at der er et væsentligt hensyn til at beskytte klassificerede oplysninger, og at dette hensyn må føre til, at eksempelvis det grundlæggende princip om offentlighed tilsidesættes. Det er imidlertid vanskeligt at se, hvordan dette hensyn tillige kan bære, at også princippet om mundtlighed og andre retssikkerhedsgarantier indskrænkes med deraf følgende risiko for, at den person, hvis forhold undersøges, ikke sættes i stand til på forsvarlig måde at varetage sine interesser jf. bemærkningerne nedenfor til § 7 og § 12. Dette gælder så meget desto mere, når varetagelsen af disse grundlæggende principper i praksis kan ske, uden at hensynet til at beskytte de klassificerede oplysninger tilsidesættes jf. nærmere herom nedenfor i bemærkningerne til lovforslagets § 12.

Da det grundlæggende princip om offentlighed må fraviges, må hensynet til retssikkerheden for de personer, hvis forhold er omfattet af undersøgelsen, indgå med betydelig styrke i afvejningen af, hvilke øvrige retssikkerhedsgarantier der kan fraviges. Udgangspunktet må være, at retssikkerhedsgarantierne opretholdes i videst mulige omfang.

Bemærkninger til lovforslagets bestemmelser

Ad § 2

Lovforslagets § 2 fastslår det grundlæggende retsprincip, der også gælder efter lov om undersøgelseskommissioner, at kommissionens medlemmer, udspørger og sekretariat (medhjælpere) skal være uvildige og uafhængige af de myndigheder, personer m.v., hvis forhold undersøges.

I lyset af, at undersøgelseskommissionen har til opgave at undersøge og redegøre for visse forhold omfattet af Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste, jf. lovforslagets § 3, er det åbenbart, at undersøgelseskommissionen og kommissionens medhjælpere også skal være uafhængige af tilsynet. Dette er ikke præciseret i lovforslaget eller bemærkningerne hertil. Djøf finder derfor, at det bør præciseres i § 2, at undersøgelseskommissionen m.v. skal være uafhængig af Tilsynet med Efterretningstjenesterne.

Ad § 3

Som følge af sagens særlige karakter vil kommissoriet, jf. § 3, ikke blive offentliggjort. Dette giver ikke i sig selv anledning til bemærkninger, men Djøf finder, at det bør præciseres i bestemmelsen, at de personer, hvis forhold undersøges, vil have ret til at blive gjort bekendt med kommissoriet.

Ad § 7

Som nævnt ovenfor er mundtlighed i retsplejen et grundlæggende princip, som også er gældende i lov om undersøgelseskommissioner. Mundtligheden kommer bl.a. til udtryk ved muligheden for bevisførelse ved vidneforklaringer.

Det er imidlertid med lovforslagets § 7 slået fast, at udgangspunktet for FE-undersøgelsen er, at undersøgelsen sker på skriftligt grundlag. Kun, hvor det vurderes at være strengt nødvendigt, vil der kunne afgives forklaring for kommissionen.

Djøf finder dette meget betænkeligt, hvilket særligt skal ses i sammenhæng med, at en bisidders anmodning om vidneførelse jf. § 12, stk. 4 må antages at skulle bedømmes ud fra samme kriterier.

Det er vanskeligt at se, hvordan hensynet til at beskytte de klassificerede oplysninger kan begrunde denne tilsidesættelse af et grundlæggende retsprincip om mundtlighed.

Djøf bemærker i den forbindelse, at adgangen til vidneafhøring ifølge lovforslagets almindelige bemærkninger jf. pkt. 3.2.3 – i modsætning til, hvad der fremgår af lovforslagets § 7 – synes at hvile på en forudsætning om, at der kan foretages afhøring af vidner, såfremt afhøringen ikke nødvendiggør, at højt klassificerede oplysninger deles med personer, som ikke hidtil har haft adgang hertil.

Djøf bemærker tillige, at eventuelle vidneforklaringer alene vil ske for kommissionen og eventuelle bisiddere (jf. nedenfor), der alle vil være sikkerhedsgodkendte til højeste sikkerhedsgrad (jf. lovbemærkningerne til § 1 og lovforslagets § 11, stk. 2), hvorfor selv tungtvejende hensyn til sikkerhedsmæssige forhold, ikke kan begrunde denne begrænsning i adgangen til vidneforklaringer.

Djøf foreslår derfor, at kun afhøringer, der af kommissionen vurderes at være unødvendige, eller som efter en konkret vurdering indebærer yderligere deling af højt klassificerede oplysninger og vurderes at udgøre en sikkerhedsrisiko, og som ikke vurderes at være strengt nødvendige, kan afskæres. Herved sikres det, at det strengere kriterie *"strengt nødvendigt"* alene anvendes, hvor det er sikkerhedsmæssigt relevant i overensstemmelse med det anførte i lovforslagets almindelige bemærkninger (jf. pkt. 3.2.3) og ikke i alle tilfælde, som lovforslagets § 7 i sin nuværende udformning synes at være udtryk for.

Behovet for vidneforklaringer er i øvrigt understreget af, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne i sin pressemeddelelse af 24. august 2020 påpeger, at tilsynet ikke i henhold til FE-lovens gældende kontrol- og reaktionsmuligheder har haft *"mulighed for nærmere at afdække udvalgte forhold, der fremkommer af det indleverede materiale"*, og at tilsynet på den baggrund bl.a., anbefaler, at tilsynet skal have kompetence til at foretage afhøringer under vidneansvar. Tilsynet har dermed peget på behov for vidneforklaringer i relation til netop det materiale, som danner grundlag for nedsættelsen af undersøgelseskommissionen, hvorfor udgangspunktet så meget desto mere må være, at der på sædvanlig vis skal kunne gennemføres bevisførelse ved vidneforklaringer for kommissionen.

Ad § 12

Princippet om bevisumiddelbarhed som led i en retfærdig rettergang, bør som udgangspunkt give en bisidder ret til at overvære alle de vidneforklaringer, der afgives.

§ 12, stk. 1, i lovforslaget indebærer imidlertid, at en bisidder som udgangspunkt alene har ret til at overvære afhøringen af sin egen klient. Efter lovforslagets § 12, stk. 1, kan kommissionen dog give en bisidder adgang til at overvære andre vidners forklaring, hvis *"afgørende hensyn til bisidderens mulighed for at varetage sin klients interesser taler for det"*. Sådanne hensyn kan efter bemærkningerne til bestemmelsen foreligge, hvis kommissionen vurderer, at der *"kan blive spørgsmål om at afgive belastende ansvarsvurderinger af en persons forhold"*.

Om der kan blive tale om at afgive belastende ansvarsvurderinger, vil typisk og navnlig bero på de vidneforklaringer, der afgives. En konkret erkendelse hos kommissionen af, at der kan blive tale om belastende ansvarsvurderinger, vil derfor

typisk først opstå, når de centrale vidner er afhørt. Muligheden for bisidderen til at overvære andres vidneudsagn vil derfor i praksis være illusorisk, og bisidderen vil i en sådan situation tillige være afskåret fra at få adgang til udskriften af andres vidneudsagn, jf. forslaget § 12, stk. 2.

Den ret som bisidderen har efter lov om undersøgelseskommissioner til at overvære alle vidneforklaringer med deraf følgende mulighed for at gennemføre kontraafhøring, bør derfor også gælde for FE-undersøgelsen.

Hvis en bestemmelse som i lovforslagets § 12, stk. 1, 2. pkt. på trods heraf fastholdes, må det af retssikkerhedsmæssige grunde præciseres, at bisidderen har adgang til at overvære andres vidneforklaringer, hvis en belastende ansvarsvurdering i forhold til bisidderens klient kan være blot en teoretisk mulighed. En sådan teoretisk mulighed er forudsat i hvert fald for de embedsmænd, der pt. er eller har været tjenestefritaget. Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger (jf. pkt. 3.2.6), *"at der i alle tilfælde vil være fuld offentlighed om resultatet af kommissionens ansvarsvurdering af de ansatte, der har været tjenestefritaget"*.

Det bemærkes tillige, at disse embedsmænds organisatoriske placering må medføre, at de allerede forud for afhøring af eventuelle vidner må formodes at have kendskab til de klassificerede oplysninger, der kan fremkomme under sådanne afhøringer, hvorfor der ikke er sikkerhedsmæssige hensyn, der kan begrunde, at der for disse embedsmænd indføres en så retssikkerhedsmæssig betænkelig tilstand, som lovforslaget lægger op til. Tilsvarende gælder i forhold til bisidderne for de embedsmænd, der har været tjenestefritaget, idet embedsmændene har ret til at meddele deres bisiddere alle oplysninger, der skønnes relevante for bisidderens varetagelse af sit hverv.

De ovenfor anførte bemærkninger vedrørende § 12, stk. 1, gør sig tilsvarende gældende for så vidt angår § 12, stk. 2 om adgang til materiale. På samme måde må i hvert fald bisidderne for de embedsmænd, der er tjenestefritaget, og som qua deres organisatoriske placering allerede må formodes at have kendskab til de klassificerede oplysninger, der indgår i undersøgelsen, have adgang til det samlede materiale i overensstemmelse med § 22, stk. 2 i lov om undersøgelseskommissioner.

Efter § 12, stk. 3, i lovforslaget kan undersøgelseskommissionen give bisidderen pålæg om ikke at gøre sin klient bekendt med indholdet af materiale, som bisidderen har fået adgang til, samt pålæg om ikke at give klienten oplysning om, hvad der er foregået under møder i undersøgelseskommissionen. Det bør præciseres, at et sådant pålæg forudsættes kun at blive givet i helt særlige undtagelsestilfælde og hvor det må antages, at de pågældende embedsmænd ikke har et forudgående kendskab til materialets indhold.

Ad § 13

Lovforslagets § 13 svarer til § 23 i lov om undersøgelseskommissioner. I henhold til § 13, stk. 1, og stk. 3, i lovforslaget skal undersøgelseskommissionen orientere

den person, hvis forhold undersøges, og dennes bisidder om de forhold af faktisk og retlig karakter, som undersøgelsen vedrørende den pågældende omfatter, og om de forhold, som kommissionen efter bevisførelsen overvejer at give udtryk for i sin beretning.

Det fremgår af bemærkningerne til § 13, at orienteringer i henhold til § 13, stk. 1 og 3 ikke behøver at være skriftlige. For at give de berørte personer mulighed for at varetage deres interesser på bedst mulig måde, foreslår Djøf at det præciseres, at orienteringer skal være skriftlige. Dette skal ses i lyset af, at der er tale om en undersøgelse, der er undergivet betragtelige indskrænkninger i relation adgangen til det bagvedliggende materiale sammenholdt med ordningen efter lov om undersøgelseskommissioner. Djøf bemærker i den forbindelse, at hensynet til beskyttelse af de klassificerede oplysninger, der måtte indgå i sådanne orienteringer, kan varetages ved, at der gives adgang til skriftlige orienteringer på samme måde som til det øvrige skriftlige materiale i sagen.

Med venlig hilsen

Henning Thiesen
Formand for Djøf

RETSPOLITISK FORENING

HØRINGSSVAR

Til Justitsministeriet.

Vedr. høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

Høringsbrev af 8. oktober 2020 - med svarfrist 19. oktober 2020.

Svar fremsendt pr. mail til statsogmenneskeretskontoret@jm.dk og nat@jm.dk med henvisning til sagsnummer 2020-759-0161.

Indledende bemærkninger

Med lovforslaget imødekommer regeringen sit løfte om en undersøgelse af de forhold, der ligger til grund for den skarpe kritik, som fremkom af FE i Tilsynet med efterretningstjenesterne TET's pressemeddelelse af 21. august og offentliggjort af Forsvarsministeriet den 24. august. Med offentliggørelsen af kritikken er der skabt en forventning om, at offentligheden med undersøgelsens konklusioner får et præcist billede af, hvilke forhold, der har ført til tilstandene opregnet i TET's kritik. Det forekommer derfor uacceptabelt, at undersøgelseskommissionens præcise kommissorium ikke skal offentliggøres, men kun drøftes forudgående med Folketingets kontroludvalg, hvorfra som bekendt intet må komme til offentlighedens kendskab. Da TET har påpeget:

”At det indleverede materiale indikerer, at FE før tilsynets oprettelse i 2014 har igangsat operationelle aktiviteter i strid med dansk lovgivning, herunder ved indhentning og videregivelse af en betydelig mængde oplysninger om danske statsborgere”

er det afgørende betydning for tilliden til undersøgelseskonklusionernes pålidelighed, at opgavefastlæggelsens nærmere indhold og rammer er kendt for offentligheden.

Foreningen skal i denne forbindelse understrege, at lovforslagets bemærkninger allerede indikerer rammerne for et undersøgelseskommissorium, jf. opregningen af TET's kritik og anbefalinger (s.5). Det forekommer derfor ubetænkeligt, at kommissoriet offentliggøres, da det må anses for en selvfølge, at undersøgelseskommissionen skal tage stilling til samtlige TET's kritikpunkter. Dette fører også til, at sammenfatningen af undersøgelseskommissionens resultater med respekt for statens sikkerhed og forholdet til fremmede magter bør være så oplysende, at offentligheden får mulighed for at bedømme resultatet.

Mærklægning af undersøgelsens resultater samt organisering af tilsynet

Lovforslaget adskiller sig i det hele taget fra de allerfleste andre ved som udgangspunkt at tilslutte sig ikke offentliggørelse, men hemmeligholdelse. Dette er så meget mere bemærkelsesværdigt, som formålet med lovforslaget er at få afdækket, om en statslig instans i sit virke har begået ulovligheder.

Det bærende argument for hemmeligholdelsen i bemærkningerne er hensynet til Danmarks medlemskab af NATO og det udtrykkelige ønske at være en loyal alliancepartner, hvor andre allierede, især USA, kan bevare tilliden til specifikt den involverede danske instans FE. I betragtning af NATO-pagtens erklærede mål, *forsvar og bevarelse af demokratiet*, er argumentationen præget af paradoksale dilemmaer og spring i logikken. Lige fra den overordnede præmis om, at demokratiets egne borgere ikke må få indsigt i de indgreb og andre midler, der anvendes for at beskytte deres selvsamme rettigheder, til forslagens mere detaljerede regler.

Det bestemmes således i § 3, stk. 4, at hvis bare ét af undersøgelseskommissionens 3 medlemmer modsætter sig offentliggørelse af kommissionens udtalelse om, hvorvidt der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar, må flertallet på de 2 andre medlemmer affinde sig dermed.

Videre skal foreningen pege på forslagens § 21, stk. 1, som bestemmer, at der uden samtykke fra undersøgelseskommissionen ikke må gives aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen i materiale, der indgår i undersøgelsen. Dette virker som en potentielt meget vidtrækkende begrænsning af reglerne om aktindsigt og i kompetencen til at administrere indsigten.

Et andet, mere overordnet paradoks, som helt kan blokere for opretning og forbedring på FE's overholdelse af lovgivningen, består i, at den underretning af Folketinget om undersøgelseskommissionens fortrolige konklusioner, som foreslås, relaterer sig til Folketingets kontroludvalg med efterretningstjenesterne. Dette udvalgs medlemmer er imidlertid, som oven for nævnt, pålagt så total tavshedspligt, at de ikke må orientere nogen andre personer om, hvad der foregår i udvalget, ej heller deres egne partifæller i deres respektive folketingsgrupper eller disses bestyrelser. Der er således tale om en blindgyde, hvor evt. *parlamentariske* reaktioner på konstaterede ulovligheder eller andre fejl eller uhensigtsmæssigheder i FE's virke er umulige at iværksætte eller gennemføre i form af forslag til lovændring eller til folketingsbeslutninger. De pågældende MF'er og deres respektive partier vil således være helt og aldeles afhængige af, hvad der måtte komme af forslag eller andre initiativer fra regeringen, og vil under tingets behandling deraf i realiteten endog være afskåret fra at kunne argumentere for evt. private ændringsforslag.

Efter Retspolitisk Forenings opfattelse bør sagen her og tidligere kritik fremsat af TET foranledige, at Folketinget grundigt overvejer, hvorvidt organiseringen af det nuværende tilsyn er den bedst mulige. Det bør i denne sammenhæng drøftes, om Folketingets kontroludvalg skal have en langt mere direkte relation til TET's arbejde, således at tilsynet ikke administrativt er placeret under regeringen, men direkte under Folketinget på linje med Ombudsmandsinstitutionen og Statsrevisorerne. Dette vil også styrke tilliden til det parlamentariske kontroludvalgs arbejde, der bør have væsentligt videre rammer for sin virksomhed.

Alt dette ændrer ikke ved, at Retspolitisk Forening har forståelse for, at offentligheden i begrænset omfang får adgang til indsigt i undersøgelseskommissionens arbejde på grund af karakteren af FE's arbejde. Men det bør nøje overvejes, hvorvidt samtlige undersøgelsespunkter skal underkastes samme

fortrolige behandling for lukkede døre. Eksempelvis nævner TET det forhold, at FE muligvis har indhentet oplysninger om en ansat i TET. En undersøgelse af dette forhold behøver næppe at være underlagt de samme fortrolighedskrav som en undersøgelse af lovligheden af efterretningstjenestens mulige samarbejde med fremmede efterretningstjenester om indhentning af oplysninger om danske statsborgere.

Efter det, der har været fremme i offentligheden om tilsvarende problemer og undersøgelser i andre NATO-lande, er det dog dér flere steder grebet anderledes åbent an uden at sætte tillidsforholdet til NATO og individuelle samarbejdspartnere som USA over styr. Vi opfordrer REU's medlemmer til under udvalgsarbejdet med lovforslaget at foranstalte oplyst, hvorledes forløbet i så henseende har været i lande som Holland, Tyskland og Norge, og i givet fald lade sig inspirere deraf.

Usædvanligt kort høringsfrist

Retspolitisk Forening skal afslutningsvist protestere mod den meget korte høringsfrist, der endda løber og udløber i en ferieuge. Det er svært at indse meningen med dette hastværk.

København, d. 19. oktober 2020

Björn Elmquist

Formand

Leif Hermann

Bestyrelsesmedlem

Vestre Landsret
Præsidenten

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. mail til statsogmenneskeretskontoret@jm.dk; nat@jm.dk;

J.nr. 40A-VL-74-20
Den 19/10-2020

Justitsministeriet har ved brev af 8. oktober 2020 (sagsnr. 2020-759-0161) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

Det fremgår af lovforslagets § 1, at undersøgelseskommissionen skal bestå af tre medlemmer, der udpeges blandt dommerne i Vestre Landsret efter indstilling herfra.

Vestre Landsret består efter retsplejeloven af en præsident og mindst 36 andre landsdommere. Aktuelt er der i landsretten – ud over præsidenten – 38 udnævnte dommere. Dommerne er fordelt på 16 afdelinger, hvoraf to afdelinger er midlertidige til henholdsvis sommeren 2021 og udgangen af 2021. De midlertidige afdelinger er etableret med henblik på at nedbringe antallet af verserende sager, som i en periode, og ikke kun på grund af Covid-19 nedlukningen, har været uacceptabelt højt. Efter i januar 2020 at have afsluttet to meget store banksager, er landsretten i den forløbne periode af 2020 begyndt at kunne se effekten af de midlertidige afdelinger, idet sagsbeholdningen er faldet lidt, men stabilt. Det er derfor vigtigt fortsat at fastholde, at de midlertidige afdelinger skal udnyttes til ekstraordinær afvikling af sager med henblik på at forbedre gennemløbstiden.

Når tre landsdommere (svarende til en afdeling) i en periode skal virke i den planlagte undersøgelseskommission, vil det være umuligt at fastholde den igangværende bunkebekæmpelse, med mindre der tilføres landsretten et tilsvarende antal dommere. Det forudsættes derfor, at der kan findes en ordning for kompensation af landsretten, der tilgodeser dette behov.

Landsretten ønsker ikke i øvrigt at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Helle Bertung

Forhandlings
fællesskabet

Til
Justitsministeriet
statsogmenneskeretskantoret@jm.dk og
nat@jm.dk

Aktivitetsnr.: 20-0052.45.
LSJ
Direkte tlf.nr.: 3347 0616
19. oktober 2020

Vedr.: Høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

Forhandlingsfællesskabet har ved mail af 8. oktober 2020 modtaget høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste, med frist for eventuelle bemærkninger den 19. oktober 2020.

Forhandlingsfællesskabet har ikke bemærkninger til høringen, men henviser til eventuelle høringssvar fra Fagbevægelsens Hovedorganisation og Akademikerne samt fra Forhandlingsfællesskabets medlemsorganisationer.

Med venlig hilsen

Nanna Kolze

Nanna Therkelsen

Fra: Daniel Mathias Bager
Sendt: 19. oktober 2020 14:17
Til: fStats- og Menneskeretskontoret (951s17)
Cc: Nanna Therkelsen
Emne: Vedr. 2020-759-0161

Sag: 2020-759-0161
Sagsdokument: 1673139

Til rette vedkommende,

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets departement, har ikke nogle kommentarer til fremsendte forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

Med venlig hilsen

Daniel Mathias Bager
Studentervedhjælper
Team Jura
+ 45 2934 9008
damab@kefm.dk

Klima-, Energi- og Forsyningministeriet

Holmens Kanal 20
DK-1060 København K.
www.kefm.dk

Nanna Therkelsen

Fra: Christian Sivert Brogaard <csb@procesbevillingsnaevnet.dk>
Sendt: 19. oktober 2020 14:42
Til: £Stats- og Menneskeretskontoret (951s17); Nanna Therkelsen
Cc: Hanne Kjærulff
Emne: Høringssvar fra Procesbevillingsnævnet

Sag: 2020-759-0161
Sagsdokument: 1673244

Til Justitsministeriet, jeres sagsnummer **2020-759-0161**
Att.: Nanna Therkelsen

Procesbevillingsnævnet har modtaget Justitsministeriets brev af 8. oktober 2020 vedrørende høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

Procesbevillingsnævnet har noteret sig, at det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 18, stk. 1, at undersøgelseskommissionens beslutninger kan indbringes for Østre Landsret ved kære, og at reglerne om kæremål i borgerlige sager i øvrigt finder tilsvarende anvendelse, hvilket indebærer, at det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse i medfør af retsplejelovens § 392, stk. 3-5, at kære landsrettens afgørelser til Højesteret.

Procesbevillingsnævnet har derudover ikke bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Christian Sivert Brogaard
Souschef

Procesbevillingsnævnet
St. Kongensgade 1-3, 2. sal
1264 København K
Tlf.: 33 12 13 20
post@procesbevillingsnaevnet.dk
www.procesbevillingsnaevnet.dk

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

19. oktober 2020

J.nr. 2020-11-0483
Dok.nr. 269442
Sagsbehandler
Mads Nordstrøm Kjær

Sendt til statsogmenneskeretskontoret@jm.dk og nat@jm.dk

Høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

Ved e-mail af 8. oktober 2020 har Justitsministeriet anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til ovennævnte udkast til lovforslag om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

Datatilsynet
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
T 3319 3200
dt@datatilsynet.dk
datatilsynet.dk
CVR 11883729

Det fremgår bl.a. af den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 19, at:

"[...] databeskyttelsesloven, Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og ombudsmandsloven gælder ikke for den virksomhed, der udøves af undersøgelseskommissionen."

Det ses imidlertid ikke at fremgå af lovforslaget, om dette indebærer, at undersøgelseskommissionens virksomhed slet ikke er underlagt regler om behandling af personoplysninger, eller at andre regler om behandling af personoplysninger finder anvendelse.

Datatilsynet skal opfordre til, at dette præciseres i lovforslaget.

Lovforslaget giver ikke i øvrigt Datatilsynet anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Mads Nordstrøm Kjær

JUSTITSMINISTERIET
CIVILSTYRELSEN

Justitsministeriet
Stats- og Menneskeretskontoret

Att. Nanna Therkelsen

Dato: 19. oktober 2020
Sagsbeh.: Rikke Sidelmann Jørgensen
Sagsnr.: 20-0810-00060

Jeres ref.: 2020-759-0161

Høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

Justitsministeriet har ved brev af 8. oktober 2020 anmodet Civilstyrelsen om en udtalelse om forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

Civilstyrelsen har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Rikke Sidelmann Jørgensen

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

statsogmenneskeretskontoret@jm.dk; nat@jm.dk

Den 19. oktober 2020

Vesterbrogade 32
1620 København V

Høringssvar vedrørende forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste (L 53)

Telefon 33 43 70 00
mail@danskeadvokater.dk
www.danskeadvokater.dk

Dok.nr. D-2020-065621

Justitsministeriet har den 8. oktober 2020 i forbindelse med fremsættelsen sendt forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste (L 53) i høring (sagsnr. 2020-759-0161).

Forslaget giver Danske Advokater anledning til følgende bemærkninger:

Danske Advokater er bekendt med høringssvar afgivet af Djøf og kan tilslutte sig de overvejelser og betænkeligheder af retssikkerhedsmæssig karakter, som er anført deri.

Med venlig hilsen

Jeanie Sølager Bigler
Retschef
jsb@danskeadvokater.dk

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
E-mail: statsogmenneskeretskoret@jm.dk og nat@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 91325719
MIKL@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 20/02590-2

19. OKTOBER 2020

HØRINGSSVAR OVER FORSLAG TIL LOV OM UNDERSØGELSE AF VISSE FORHOLD VEDRØRENDE FORSVARETS EFTERRETNINGSTJENESTE

Justitsministeriet har ved e-mail af 8. oktober 2020 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

Instituttet har følgende bemærkninger til lovforslaget:

1. SAMMENFATNING

Med lovforslaget foreslås det at nedsætte en særlig undersøgelseskommission på baggrund af Tilsynet med Efterretningstjenesternes beretning, som blev indleveret til forsvarsministeren den 21. august 2020.

Instituttet kan sammenfatte sine væsentligste anbefalinger som følger:

Omfanget af undersøgelsen

Det fremgår af lovforslaget, at kommissionens undersøgelse bl.a. vil fokusere på orientering af skiftende forsvarsministre.

Tilsynet med Efterretningstjenesterne efterspørger i pressemeddelelsen om den særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste en stillingtagen til behovet for en afdækning af, om Forsvarets Efterretningstjeneste i tilstrækkelig grad har oplyst politiske beslutningstagere om alle relevante forhold vedrørende centrale dele af tjenestens indhentningskapaciteter.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der stilles ændringsforslag til lovforslaget med det formål at sikre, at det bredere spørgsmål om orientering af Folketinget indgår i undersøgelsen.

Videst mulig offentlighed om alle dele af forløbet

Det fremgår af lovforslaget, at undersøgelseskommissionen i videst muligt omfang udarbejder og offentliggør en sammenfatning af sine konklusioner i en form, som ikke indeholder oplysninger, der vil kunne skade forholdet til fremmede magter, statens sikkerhed eller tredjemand.

Hensynet til ikke at skade forholdet til fremmede magter, statens sikkerhed og tredjemand er legitime og kan begrunde, at oplysninger ikke kommer til offentlighedens kendskab.

Af hensyn til offentlighedens tillid til og fornødne indblik i, hvordan Forsvarets Efterretningstjeneste i overordnede træk vil blive undersøgt, bør der imidlertid i videst muligt omfang og uden at kompromittere efterretningstjenestens arbejde sikres offentlighed omkring alle dele af forløbet og ikke alene undersøgelseskommissionens konklusioner.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der stilles ændringsforslag til lovforslaget med det formål i videst muligt omfang at sikre offentlighed om alle dele af undersøgelseskommissionens arbejde.

Tilsynets adgang til kommissionens beretning

Det fremgår ikke af lovforslaget, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne får adgang til undersøgelseskommissionens beretning, når den foreligger, og tilsynet er dermed ikke sikret en ret til at læse beretningen.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der stilles ændringsforslag til lovforslaget med det formål at skrive ind i loven, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne har en ret til indsigt i alle dele af undersøgelseskommissionens beretning.

2. KORT OM LOVFORSLAGETS INDHOLD

Regeringen foreslår med lovforslaget at nedsætte en undersøgelseskommission på baggrund af Tilsynet med Efterretningstjenesterne beretning, som blev indleveret til forsvarsministeren den 21. august 2020.

Der udarbejdes en særlig lov for kommissionsundersøgelsen, da der særligt er et hensyn til at beskytte den betydelige mængde klassificerede oplysninger, som vil indgå i undersøgelsen.

Undersøgelsen afviger derfor på en række punkter fra andre undersøgelseskommissioner.

Undersøgelseskommissionen skal bestå af tre landsdommere fra Vestre Landsret. Der udpeges en udspørger for kommissionen, og justitsministeren sørger for, at kommissionen får den fornødne sekretariatsbistand og anden praktisk bistand. Kommissionen, dens udspørger og medhjælpere skal være uvildige og uafhængige af de myndigheder, hvis forhold m.v. undersøges.

Kommissionen skal undersøge og redegøre for visse forhold omfattet af Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste. Justitsministeren fastsætter nærmere kommissionens opgaver i et kommissorium. Der er ikke aktindsigt i kommissoriet og sager, der relaterer til udarbejdelsen heraf.

Undersøgelseskommissionen afgiver sin beretning til justitsministeren, som giver Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne adgang til den. Beretningen offentliggøres ikke, og der kan ikke søges om aktindsigt i den, men kommissionen udarbejder i videst muligt omfang en sammenfatning af sine konklusioner.

3. INSTITUTTETS BEMÆRKNINGER

Forsvarets Efterretningsarbejde er Danmarks udenrigsefterretningstjeneste og militære efterretningstjeneste og varetager i den forbindelse en vigtig opgave med at sikre Danmark og danske interesser over for forhold i udlandet. Opgavens omfang og de arbejdsmetoder, som efterretningstjenesten kan gøre brug af, forudsætter en behørig iagttagelse menneskerettigheder og retssikkerhed, og at efterretningstjenesten er underlagt en tilstrækkelig parlamentarisk kontrol.

Efterretningstjenesten kan foretage meget intensive indgreb i grundlæggende rettigheder, og det er derfor centralt, at der er en effektiv kontrol med efterretningstjenestens arbejde, så der er sikkerhed for og tillid til, at arbejdet foregår inden for de ved lov fastsatte rammer.

Det er af den grund afgørende, at undersøgelsen af Forsvarets Efterretningstjeneste tilrettelægges på den mest hensigtsmæssige måde i forhold til at afdække overtrædelser af lovgivningen, til at sikre overholdelsen af menneskerettigheder og til, at de, der måtte være ansvarlige for overtrædelser, drages til ansvar.

4. OMFANGET AF UNDERSØGELSEN

Det fremgår af lovforslaget, at kommissionens undersøgelse vil fokusere på de mest centrale og konkrete punkter i Tilsynet med Efterretningstjenesternes kritik, herunder:

- spørgsmål om mulig indhentning og videregivelse af oplysninger vedrørende danske statsborgere,
- orientering af skiftende forsvarsministre,
- Forsvarets Efterretningstjenestes eventuelle tilbageholdelse af oplysninger og afgivelse af urigtige oplysninger til Tilsynet med Efterretningstjenesterne, og
- spørgsmål om Forsvarets Efterretningstjenestes uberettigede behandling af oplysninger om en ansat i Tilsynet med Efterretningstjenesterne (lovforslagets almindelige bemærkninger, punk 3.2.2).

Det fremgår af Tilsynet med Efterretningstjenesternes pressemeddelelse, at tilsynet på baggrund sin særlige undersøgelse i fire bind, som tilsynet indleverede til Forsvarsministeriet den 21. august 2020, blandt andet vurderer:

- At Forsvarets Efterretningstjeneste af flere omgange har tilbageholdt centrale og afgørende oplysninger for tilsynet og givet tilsynet urigtige oplysninger om forhold vedrørende tjenestens indhentning og videregivelse af oplysninger.
- At Forsvarets Efterretningstjeneste uberettiget har behandlet oplysninger om en ansat i tilsynet.¹

Det er imidlertid uklart for instituttet, hvilke dele af Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste, der vil komme til at indgå i kommissoriet for undersøgelseskommissionen, og hvilke dele, som undersøgelseskommissionen ikke vil blive sat til at undersøge.

Det er således uklart for instituttet, om undersøgelseskommissionen kun skal supplere Tilsynet med Efterretningstjenestens særlige undersøgelse på de punkter, hvor tilsynet ikke har haft mandat til at undersøge yderligere, eller hvor tilsynet er kommet til kort som følge af manglende undersøgelsesredskaber.

¹ Tilsynet med Efterretningstjenesterne, pressemeddelelse af 24. august 2020, tilgængelig her, <https://www.tet.dk/wp-content/uploads/2020/08/PRESSEMEDDELELSE.pdf>.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet udarbejdes en oversigt over, hvilke af kritikpunkterne fra Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse, der bliver henholdsvis ikke bliver en del af undersøgelseskommissionens arbejde samt en begrundelse for denne nærmere afgrænsning.

Det fremgår af lovforslaget, at kommissionens undersøgelse bl.a. vil fokusere på orientering af skiftende forsvarsministre.

Af pressemeddelelsen om Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste efterspørger tilsynet en stillingtagen til behovet for en afdækning af, om Forsvarets Efterretningstjeneste i tilstrækkelig grad har oplyst politiske beslutningstagere om alle relevante forhold vedrørende centrale dele af tjenestens indhentningskapaciteter.²

Instituttet minder i den forbindelse om, at efterretningstjenesterne er og også bør være undergivet parlamentarisk kontrol.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der stilles ændringsforslag til lovforslaget med det formål at sikre, at det bredere spørgsmål om orientering af Folketinget indgår i undersøgelsen.

Det er samtidig uklart for instituttet, hvilken rolle Tilsynet med Efterretningstjenesterne skal spille for undersøgelseskommissionen, og hvilken betydning tilsynets særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste skal have for arbejdet i undersøgelseskommissionen.

Det er afgørende for at sikre en fyldestgørende undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste, at undersøgelseskommissionen får adgang til tilsynets særlige undersøgelse, da kommissionens undersøgelse er foranlediget af og baseres på de forhold, som tilsynet har undersøgt om Forsvarets Efterretningstjeneste.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der stilles ændringsforslag til lovforslaget med det formål at skrive ind i

² Tilsynet med Efterretningstjenesterne, pressemeddelelse af 24. august 2020, tilgængelig her, <https://www.tet.dk/wp-content/uploads/2020/08/PRESSEMEDDELELSE.pdf>

bemærkningerne, at kommissionen skal have adgang til Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste.

5. VIDEST MULIG OFFENTLIGHED OM ALLE DELE AF FORLØBET

Det fremgår af lovforslaget, at undersøgelseskommissionen i videst muligt omfang udarbejder og offentliggør en sammenfatning af sine konklusioner i en form, som ikke indeholder oplysninger, der vil kunne skade forholdet til fremmede magter, statens sikkerhed eller tredjemand (lovforslagets § 22, stk. 1).

Det fremgår samtidig af lovforslaget, at der i alle tilfælde vil være fuld offentlighed om resultatet af kommissionens ansvarsvurdering af de ansatte, der har været tjenestefritaget (lovforslagets almindelige bemærkninger, punk 3.2.6).

Hensynet til ikke at skade forholdet til fremmede magter, statens sikkerhed og tredjemand er legitime og kan begrunde, at oplysninger ikke kommer til offentlighedens kendskab.

Af hensyn til offentlighedens tillid til og fornødne indblik i, hvordan Forsvarets Efterretningstjeneste i overordnede træk vil blive undersøgt, bør der imidlertid i videst muligt omfang og uden at kompromittere efterretningstjenestens arbejde sikres offentlighed omkring alle dele af undersøgelseskommissionens arbejde, og ikke alene undersøgelseskommissionens konklusioner.

Det handler bl.a. om oplysninger om, hvorvidt der er nogen og i så fald, hvor mange, der afhøres. Og oplysninger om, hvorvidt der er personer, der ikke er blevet afhørt af hensyn til forbuddet mod selvinkriminering.

Samtidig bør offentligheden i videst muligt omfang sikres indblik i undersøgelseskommissionens kommissorium, herunder hvilke af de offentliggjorte dele af Tilsynet med Efterretningstjenestens særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste, som bliver en del af kommissoriet.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der stilles ændringsforslag til lovforslaget med det formål i videst muligt omfang at sikre offentlighed om alle dele af undersøgelseskommissionens arbejde.

6. TILSYNETS ADGANG TIL KOMMISSIONENS BERETNING

Det fremgår af lovforslaget, at undersøgelseskommissionens beretning ikke offentliggøres, og at justitsministeren giver Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne adgang til beretningen (lovforslagets § 22, stk. 3).

Det fremgår ikke af lovforslaget, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne får adgang til undersøgelseskommissionens beretning, når den foreligger, og tilsynet er dermed ikke sikret en ret til at læse beretningen.

Dette er til trods for, at undersøgelseskommissionen har til opgave at undersøge og redegøre for visse forhold omfattet af Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste, som blev afgivet til Forsvarsministeriet den 21. august 2020 (lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 1).

Det anføres i lovforslaget, at det er vigtigt, at beretningen skal indeholde en fyldestgørende redegørelse, men at det samtidig er vigtigt, at efterretningstjenestens aktuelle og fremtidige virkemuligheder ikke skades (lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 3.2.6).

Instituttet anerkender, at hensynet til statens sikkerhed er legitimt og kan godtgøre begrænsninger i offentlighedens adgang til undersøgelseskommissionens beretning.

Det samme gør sig imidlertid ikke gældende for Tilsynet for Efterretningstjenesterne, da alle tilsynets medlemmer er sikkerhedsgodkendt og er underlagt skærpet tavshedspligt. Der er dermed ingen risiko for skadevirkninger på efterretningstjenestens virkemuligheder forbundet med at give tilsynet adgang til den fulde beretning.

Det er afgørende for tilsynets arbejde i fremtiden at få indsigt i kommissionens klassificerede beretning. For hvis det, som kommissionen f.eks. kommer frem til, strider mod tilsynets vurderinger af samme spørgsmål, kan det medføre justeringer i tilsynets fremtidige arbejde og vurderinger af Forsvarets Efterretningstjeneste, som tilsynet ikke kan foretage uden adgang til kommissionens konklusioner og grundlaget for dem.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der stilles ændringsforslag til lovforslaget med det formål at skrive ind i

loven, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne har en ret til
indsigt i alle dele af undersøgelseskommissionens beretning.

Der henvises til ministeriets sagsnummer 2020-759-0161.

Med venlig hilsen

Louise Holck

DIREKTØR

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

statsogmenneskeretskontoret@jm.dk + nat@jm.dk

DATO: 20. oktober 2020
SAGSNR.: 2020-3309
ID NR.: 694454

Høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

Ved e-mail af 8. oktober 2020 har Justitsministeriet anmodet Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte lovforslag.

Advokatrådet skal indledningsvist bemærke, at der ikke ses at være objektive hensyn gældende, der kan begrunde en høringsperiode af så betydelig reduceret længde, som fremgår af høringsbrevet af 8. oktober 2020 – en høringsperiode, der på grund af weekend og efterårsferie reelt har været på to hverdage.

Det fremgår af lovforslaget, at den foreslåede undersøgelsesform tager afsæt i den ordning, der gælder efter lov om undersøgelseskommissioner, men at der er behov for en særlig undersøgelsesform under hensyntagen til karakteren af de undersøgte forhold og oplysninger.

Det er Advokatrådets vurdering, at lovforslaget rejser en række retssikkerhedsmæssige problemstillinger, særligt for så vidt angår de personer, hvis forhold vil være genstand for undersøgelsen.

Advokatrådet har forståelse for, at en undersøgelse af forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste vil indebære behandling af særligt sensitive oplysninger, og at kommissionens opgaver derfor vil være underlagt særlige hensyn. Det er imidlertid Advokatrådets vurdering, at kommissionsarbejdet er problematisk i forhold til flere retssikkerhedsgarantier.

Kommissoriet for undersøgelsen bliver ikke offentliggjort, og der er i det hele taget tale om en særdeles lukket proces. Af hensyn til de berørte personer og deres mulighed for at varetage egne interesser bedst muligt, finder Advokatrådet det betænkeligt at heller ikke disse personer vil blive gjort bekendt med kommissoriet.

Det fremgår af lovforslagets § 7, at vidneafhøring har undtagelsens karakter og kun vil blive aktuel, hvis kommissionen vurderer, at det er strengt nødvendigt for en til-

strækkelig oplysning af sagen. Herudover anføres det i bemærkningerne til lovforslagets punkt 3.2.4, jf. punkt 3.2.3, at der som udgangspunkt ikke vil skulle foretages afhøring af vidner, hvis afhøringen nødvendiggør, at højt klassificerede oplysninger deles med personer, som ikke hidtil har haft adgang hertil.

Advokatrådet finder det betænkeligt, at princippet om mundtlighed i videst muligt omfang ikke iagttages med det fremsatte lovforslag. Hensynet til behandling af fortrolige oplysninger ses ikke at kunne begrunde en fravigelse af princippet om mundtlighed, og Advokatrådet bemærker i den forbindelse, at bevisførelsen både i skriftlig og mundtlig form vil ske for den samme persongruppe, der alle er pålagt tavshedspligt, jf. lovforslagets § 15.

Lovforslagets § 11 regulerer retten til valg eller beskikkelse af en bisidder. Retten modificeres imidlertid af et krav om, at den valgte bisidder skal kunne godkendes til klassifikationsgraden YDERST HEMMELIGT, der er højeste sikkerhedsgrad. Som følge heraf kan det frie valg til en bisidder efter omstændighederne gøres illusorisk, hvilket efter Advokatrådets vurdering er betænkeligt. Advokatrådet kan være bekymret for, at kravet om, at bisidderen skal undergå en dybdeborende undersøgelse til opnåelse af højeste sikkerhedsgrad, vil medføre, at personer frasiger sig udpegning som bisidder.

Bisidderens opgave er at varetage den berørte persons interesser bedst muligt, men denne opgave vanskeliggøres med det foreslåede regelsæt, der risikerer at underminere bisidderens rolle.

Det fremgår af lovforslagets § 12, stk. 1, at bisidderen som udgangspunkt alene har adgang til at overvære afhøringer af sin egen klient. Kun hvor det efter kommissionens opfattelse er afgørende af hensyn til muligheden for at varetage klientens interesser, kan bisidderen overvære afhøringer af andre.

Det er efter Advokatrådets vurdering problematisk, at det i disse situationer vil være op til kommissionen at vurdere hensynene til klientens interesser. På samme måde er det betænkeligt, at det er kommissionens opgave at vurdere hvilket materiale, der er af betydning for den pågældende klient, og som bisidderen herved kan gøres bekendt med, jf. lovforslagets § 12, stk. 2.

Med venlig hilsen

Andrew Hjuler Crichton
Generalsekretær

Justitsministeriet
Nanna Therkelsen
Nat@jm.dk

Forsvarsministeriets høringsvar vedrørende forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste

Forsvarsministeriet har den 8. oktober 2020 modtaget høring over forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at der på enkelte punkter kan være behov for at præcisere forslaget.

Af pkt. 3.2.6 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget (side 11, 1. spalte) fremgår således bl.a. følgende:

“Af hensyn til at skabe mulighed for en vis grad af offentlighed om resultaterne af undersøgelseskommissionens undersøgelse, foreslås det desuden, at kommissionen i videst muligt omfang vil skulle udarbejde og offentliggøre en sammenfatning af sine konklusioner i en form, som ikke indeholder informationer, der vil kunne skade forholdet til fremmede magter, statens sikkerhed eller tredjemand. Det forudsættes i den forbindelse, at der i alle tilfælde vil være fuld offentlighed om resultatet af kommissionens ansvarsvurdering af de ansatte, der har været tjenestefritaget.”

Formuleringen – navnlig ordene “i alle tilfælde” og “fuld offentlighed” – kan give det indtryk, at kommissionens ansvarsvurdering af de pågældende skal offentliggøres, uanset om den indeholder klassificerede oplysninger, hvis offentliggørelse vil kunne skade bl.a. statens sikkerhed. Det anførte bør derfor efter Forsvarsministeriets opfattelse præciseres således, at det fremgår, at klassificerede- og sensitive informationer mv. ikke offentliggøres i forbindelse med kommissionens ansvarsvurdering af de ansatte.

Der bør i øvrigt efter Forsvarsministeriets opfattelse endvidere være adgang for arbejdsgiver til eventuelle ansvarsvurderinger af andre ansatte, end de der har været tjenestefritaget.

Det fremgår af pkt. 3.2.6 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget (side 11, 1. spalte nederst - 2. spalte øverst), at bisidderes ad-

Dato: 20. oktober 2020

Enhed: JSN
Sagsbeh.: FMN-MMA
Sagsnr.: 2020/007023
Dok.nr.: 154036
Bilag: Ingen

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 9
1060 København K

Tlf.: +45 7281 0000
Fax: +45 7281 0300
E-mail: fmn@fmn.dk
www.fmn.dk

EAN: 5798000201200
CVR: 25 77 56 35

Sagsbehandleren direkte:
Tlf.: +45 7281 0063
E-mail: mma@1net.fmn.dk

gang til at gøre sig bekendt med materiale og overvære afhøringer af andre end besidderens egen klient begrænses (jf. § 12), i forhold til hvad der i øvrigt gælder efter lov om undersøgelseskommissioner, ud fra hensynet til at sikre, at kendskab til de ofte meget fortrolige oplysninger ikke udbredes mere end absolut nødvendigt.

Ud over dette mere overordnede synspunkt finder Forsvarsministeriet, at der på enkelte punkter kan være behov for at præcisere retstil-lingen for de involverede personer og disses bisiddere.

Det fremgår således af bemærkningerne til § 12 (side 24, 2. spalte, nederst - side 25. 1. spalte øverst), at bisidderen som udgangspunkt vil have adgang til at gøre sin klient bekendt med samtlige oplysninger, som bisidderen har fået adgang til, og at det endvidere forudsættes, at klienten, i det omfang materialet stilles til rådighed i sikrede lokaler hos FE, får kendskab til materialet ledsaget af bisidderen. Dette synes at indebære, at klienten ikke kan få adgang til flere oplysninger end sin bisidder.

Hvis den involverede person (klienten) via sit virke i FE allerede har kendskab til de klassificerede oplysninger, som er omfattet af undersøgelseskommissionens undersøgelse, ses det førnævnte hensyn (hensynet til at sikre, at kendskab til de ofte meget fortrolige oplysninger ikke udbredes mere end absolut nødvendigt) imidlertid ikke at tale for at begrænse den involverede persons egen adgang til materiale og afhøringer i samme omfang, som hvad der foreslås for bisidderen. Dette forholder man sig ikke til i lovforslagets bemærkninger.

Forsvarsministeriet skal i øvrigt bemærke, at det er et generelt princip, at den, der indkaldes som vidne, bør genopfriske sin hukommelse, inden vedkommende skal afgive forklaring. Der ses ikke i lovforslaget eller bemærkningerne hertil at være taget stilling til, hvordan de involverede personer, der er fritaget for tjeneste i FE, er stillet i forhold til at genopfriske deres hukommelse om de forhold, som de skal afgive forklaring om. Det bemærkes i den forbindelse, at ikke kun egentlige sagsakter, men også de pågældendes eventuelle personlige noter mv., i vidt omfang vil indeholde klassificerede oplysninger, og derfor som udgangspunkt befinder sig i FE.

Af pkt. 3.2.6 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget (side 11, 2. spalte) fremgår bl.a. følgende:

"Afgørende retssikkerhedsmæssige hensyn kan således tale for, at der sker en udvidelse af de beføjelser, der tilkommer en involveret persons bisidder, f.eks. i tilfælde, hvor der i lyset af det, der hidtil er fremkommet i undersøgelsen, efter kommissionens opfattelse vil blive spørgsmål om at afgive belastende ansvarsvurderinger af personens forhold. I en sådan situation må kommissionen ligeledes ved en fornyet gennemgang sikre sig, at bisidderen har fået mulighed for at gøre sig bekendt med det ma-

teriale, der er af betydning for klienten, herunder gøre sig bekendt med udskrift af forklaringer afgivet af andre, i det omfang, bisidderen har haft mulighed for at overvære sådanne.”

Det anførte – og udformningen af § 12, stk. 2 – ses ikke at tage højde for eventuelle situationer, hvor der ikke forud for en afhøring er grund til at antage, at de opstillede betingelser for bisidderens overværelse af afhøringen vil være opfyldt, men hvor der under afhøringen alligevel afgives forklaring om forhold af betydning for den involverede person. Det bør efter Forsvarsministeriets opfattelse slås fast, at bisidderen (og den involverede person) i disse tilfælde efterfølgende kan få adgang til at gøre sig bekendt med en udskrift af den pågældendes forklaring.

Forsvarsministeriet forslår endvidere, at der tilføjes et ”eventuelle” i følgende sætning på hhv. side 9, 1. spalte, midt for og side 15, 1. spalte, øverst:

“[...] Forsvarets Efterretningstjenestes eventuelle uberettigede behandling af oplysninger om en ansat i Tilsynet med Efterretningstjenesterne.”

Afslutningsvist kan Forsvarsministeriet bemærke, at Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, Centralforeningen for Stampersonel, Hærens Konstabel- og Korporalforening, Offentligt Ansattes Organisationer og Centralorganisationen af 2010 bør tilføjes til høringslisten.

Med venlig hilsen

Mads Olivarius Maibom
Fuldmægtig

Nanna Therkelsen

Fra: Mikael Sjöberg <MikaelSjoeberg@OestreLandsret.dk>
Sendt: 20. oktober 2020 13:27
Til: £Stats- og Menneskeretskontoret (951s17); Nanna Therkelsen
Emne: Dommerforeningens hørings svar til Lov om undersøgelse af visse forhold vedr. FE.

Sag: 2020-759-0161
Sagsdokument: 1674651

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

statsogmenneskeretskontoret@jm.dk
og nat@jm.dk

Justitsministeriet har anmodet om Dommerforeningens bemærkninger til forslag til Lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

Det fremgår af lovforslagets § 1, blandt andet, at der nedsættes en undersøgelseskommission, og at formanden og medlemmerne udpeges blandt dommerne i Vestre Landsret.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, at "Det forudsættes, at kommissionens medlemmer ... skal kunne godkendes til højeste sikkerhedsgrad og opretholde denne godkendelse, så længe den pågældende deltager i undersøgelsens gennemførelse."

Dommerforeningen skal foreslå, at dette krav udgår, da det er uforholdsmæssigt, at nogen af de tre landsdommere sikkerhedsgodkendes, og da et sådant krav giver anledning til principielle betænkeligheder med hensyn til kommissionens uafhængighed.

Det er usædvanligt at sikkerhedsgodkende dommere. Selvom denne undersøgelse efter det oplyste er af helt særegen karakter, finder Dommerforeningen desuagtet, at en sikkerhedsgodkendelse ikke er nødvendig.

Dommere indstilles således til udpegning af et råd, der er uafhængigt af regeringen, og dommere nyder under deres virke som dommere, herunder som medlemmer af en undersøgelseskommission, en omfattende grundlovssikret og lovsikret ansættelsesretlig beskyttelse, der effektivt beskytter den pågældende mod pression af nogen art.

Dommere er i deres virke ikke underkastet instruktionsbeføjelse af nogen art eller fra nogen myndigheder eller myndighedspersoner, men har i deres kald alene at rette sig efter loven. Danske dommere er således såvel retligt som faktisk helt uafhængige. Dertil kommer, at dommere er vant til at vurdere retlige og bevismæssige spørgsmål og i den forbindelse håndtere meget følsomme og fortrolige oplysninger af enhver art.

Efter de specielle bemærkninger § 2 til lov om undersøgelseskommissioner (lovforslag nr. L 3 af 8. oktober 1999) er det forudsat, at det, hvis det bør være en dommer, der skal forestå undersøgelsen, forudsættes, at justitsministeren – som hidtil – anmoder den relevante retspræsident om at komme med en indstilling om, hvilken dommer der bør udpeges til at forestå undersøgelsen. En lignende bestemmelse er indsat i lovforslagets § 1, 2. pkt.

Dermed sikres kommissionens uafhængighed ved, at det også for omverdenen står klart, at det ikke bliver muligt at "håndplukke" en bestemt dommer til at forestå undersøgelsen. Det foreslåede krav om sikkerhedsgodkendelse ville imidlertid i sin yderste konsekvens kunne føre til, at regeringen kunne fravælge en bestemt dommer på grundlag af oplysninger og et skøn, som i praksis ikke vil kunne oplyses eller efterprøves. Det vil være en meget uheldig situation, at uafhængigheden af en undersøgelseskommission skulle kunne anfægtes ved, at en dommer, der er udpeget af den pågældendes landsretspræsident, og hvis uafhængige stilling af regering og Folketing er grundlovssikret, uden nærmere begrundelse skulle kunne fravælges af en myndighed under selvsamme regering.

Dommerforeningen er bekendt med Djøfs høringsvar, som foreningen kan tilslutte sig.

Dommerforeningen er ligeledes bekendt med Præsidenten for Vestre Landsrets høringsvar, som foreningen ligeledes kan tilslutte sig.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

Mikael Sjöberg

Landsdommer/Formand for Den Danske Dommerforening
Direkte: + 45 99 68 65 01/ + 45 21 66 18 49

**DEN DANSKE
DOMMERFORENING**

Mikael Sjöberg

Landsdommer/Formand for Den Danske Dommerforening
Direkte: + 45 99 68 65 01/ + 45 21 66 18 49

**DEN DANSKE
DOMMERFORENING**

Nanna Therkelsen

Fra: Nanna Skau Fischer <NSF@regioner.dk>
Sendt: 21. oktober 2020 08:32
Til: Justitsministeriet
Emne: VS: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste - 2020-759-0161
Vedhæftede filer: Høringsbrev.PDF; Høringsliste.PDF; Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.PDF; Tunnel_Marking.TXT
Sag: 2020-759-0161
Sagsdokument: 1675914

Danske Regioner har ingen bemærkninger til denne høring.

Med venlig hilsen

Nanna Skau Fischer

Juridisk chefrådgiver

Danske Regioner

[Dampfærgevej 22](#)

[2100 København Ø](#)

M +45 22222153

E nsf@regioner.dk

Fra: Justitsministeriet <jm@jm.dk>

Sendt: 8. oktober 2020 14:37

Emne: Høring: Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste - 2020-759-0161

Til samtlige høringsparter

Se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Caroline Strüver Nørring
Studentervedhjælper

Stats- og Menneskeretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf. direkte: +45 2449 5099
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk